DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)
14. marts 1996 *

I sag C-315/94,

angående en anmodning, som Arbeitsgericht Bielefeld (Tyskland) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Peter de Vos

mod

Stadt Bielefeld,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 7 i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467),

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.N. Kakouris, og dommerne G. Hirsch, F.A. Schockweiler, P.J.G. Kapteyn (refererende dommer) og J.L. Murray,

* Processprog: tysk.

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer
justitssekretær: R. Grass,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Stadt Bielefeld ved Stadtverwaltungsdirektorin Marion Weike, Stadt Bielefeld, som befuldmægtiget

— den tyske regering ved Ministerialrat Ernst Röder, Forbundsøkonomiministeriet, og Oberregierungsrat Bernd Kloke, Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede

— den svenske regering ved rättschef Lotty Nordling, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Christopher Docksey og Günter Wilms, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 14. december 1995,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 3. november 1994, indgået til Domstolen den 29. november 1994, har Arbeitsgericht Bielefeld i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt et

præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 7 i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467, herefter »forordning nr. 1612/68«).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag, som den belgiske statsborger Peter de Vos (herefter »sagsøgeren«) har anlagt mod Stadt Bielefeld (herefter »sagsøgte«), hos hvilken han er ansat som overlæge (Oberarzt).

3 I henhold til Tarifvertrag über die Versorgung der Arbeitnehmer des Bundes und der Länder sowie von Arbeitnehmern kommunaler Verwaltungen und Betriebe af 4. november 1966 (pensionsoverenskomst vedrørende ansatte i Bund og Länder samt ansatte i kommunale forvaltninger og virksomheder, herefter »pensionsoverenskomsten«) er personer i samme situation som sagsøgeren omfattet af en supplerende alders- og efterladtepensionsordning hos Versorgungsanstalt des Bundes und der Länder (herefter »pensionskassen«). I henhold til § 29 i pensionskassens vedtægter indbetaler arbejdsgiveren månedlige bidrag til pensionskassen for den ansatte.

4 Fra den 29. marts 1993 til den 1. marts 1994 aftjente sagsøgeren sin værnepligt i den belgiske hær. I denne periode indbetalte sagsøgte ikke bidrag for sagsøgeren til pensionskassen. Pensionskassen suspenderede derfor sagsøgerens medlemskab fra den 28. marts 1993 til den 2. marts 1994.

5 Det fremgår af sagens akter, at alle tyskere, der er fyldt 18 år, i henhold til § 1 i Wehrpflichtgesetz (lov om værnepligt, BGBl. 1994 I, s. 1505) har pligt til at aftjene værnepligt.

6 § 1 i Gesetz über den Schutz des Arbeitsplatzes bei Einberufung zum Wehrdienst (lov om beskyttelse af ansættelsen ved aftjening af værnepligt, herefter »Arbeitsplatzschutzgesetz«, BGBl. 1980 I, s. 425) lyder således:

»§ 1

1) Indkaldes en arbejdstager til at aftjene værnepligt eller til deltagelse i en militærøvelse, suspenderes arbejdsforholdet i den pågældende periode.

2) Under deltagelse i en militærøvelse oppebærer offentligt ansatte arbejdstagere arbejdsløn fra arbejdsgiveren som ved afholdelse af ferie. Til arbejdslønnen hører ikke de særlige ydelser, som betales i forbindelse med ferie.

...«

7 I § 14a i Arbeitsplatzschutzgesetz hedder det endvidere:

»1) En bestående forsikring i den supplerende alders- og efterladtepensionsordning for offentligt ansatte berøres ikke af en indkaldelse til aftjening af værnepligt eller til deltagelse i en militærøvelse. Dette gælder også, såfremt dækningen i henhold til den supplerende alders- og efterladtepension ydes ved hjælp af en tillægsforsikring (Höherversicherung) eller på anden vis.

2) Arbejdsgiveren indbetaler fortsat under militærtjenesten bidragene (arbejdsgiver- og lønmodtagerandel) med det beløb, som skulle have været

indbetalt, såfremt arbejdsforholdet ikke var suspenderet på grund af arbejdstagerens indkaldelse.

Ved militærtjenestens ophør giver arbejdsgiveren forbundsforsvarsministeren eller den af denne udpegede myndighed meddelelse om de bidrag, der er indbetalt under militærtjenesten, med henblik på at få godtgjort disse.

Andet punktum finder ikke anvendelse i det i § 1, stk. 2, omhandlede tilfælde.

Ansøgninger om godtgørelse skal indgives i løbet af året efter militærtjenestens ophør. Ændringer i størrelsen af bidragene, som indtræder efter militærtjenesten, tages ikke i betragtning.«

8 Sagsøgeren gjorde under sagen for Arbeitsgericht Bielefeld gældende, at sagsøgte havde pligt til at indbetale bidragene til pensionskassen for den periode, hvor han aftjente sin værnepligt i den belgiske hær. Til støtte herfor henviste han til EF-traktatens artikel 48 og artikel 7 i forordning nr. 1612/68, der ifølge sagsøgeren forbyder enhver forskelsbehandling af medlemsstaternes arbejdstagere på grundlag af nationalitet.

9 Artikel 7 i forordning nr. 1612/68 lyder således:

»1. En arbejdstager, der er statsborger i en medlemsstat, må ikke på grund af sin nationalitet behandles anderledes på de øvrige medlemsstaters område end indenlandske arbejdstagere med hensyn til beskæftigelses- og arbejdsvilkår, navnlig for så vidt angår aflønning, afskedigelse og, i tilfælde af arbejdsløshed, genoptagelse af beskæftigelse i faget eller genansættelse.

2. Arbejdstageren nyder samme sociale og skattemæssige fordele som indenlandske arbejdstagere.

...«

10 Arbeitsgericht Bielefeld fandt, at sagen rejste spørgsmål om fortolkningen af fællesskabsretten, og den har derfor besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 7, stk. 1 og 2, i Rådets forordning nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet fortolkes således, at en arbejdstager, der er statsborger i en medlemsstat, og som arbejder på en anden medlemsstats område, har krav på fortsat indbetaling af bidrag (arbejdsgiver- og lønmodtagerandel) til den supplerende alders- og efterladtepensionsordning for offentligt ansatte med det beløb, som skulle have været indbetalt, såfremt arbejdsforholdet ikke var suspenderet på grund af arbejdstagerens indkaldelse til aftjening af værnepligt, når en offentligt ansat statsborger i den pågældende medlemsstat har et lovfæstet krav herpå ved aftjening af værnepligt i denne stat?«

11 Sagsøgte og den tyske regering har i det væsentlige gjort gældende, at arbejdsgiverens pligt til fortsat at indbetale bidrag for de offentligt ansatte, der aftjener værnepligt, er uløseligt forbundet med forbundsforsvarsministerens pligt i henhold til Arbeitsplatzschutzgesetz til at godtgøre arbejdsgiveren de indbetalte bidrag. Pligten til at godtgøre bidragene følger imidlertid af den omsorgspligt, der påhviler Forbundsrepublikken Tyskland i forhold til dem, der indkaldes til militærtjeneste, og der er således ikke tale om en forpligtelse i henhold til arbejdsaftalen. De har herved bl.a. anført, at Domstolens dom af 15. oktober 1969 i Ugliola-sagen (sag 15/69, Sml. s. 93, org. ref.: Rec. s. 363) vedrørte en anden situation.

12 Den tyske regering har endvidere gjort gældende, at forpligtelsen for arbejdsgiveren til under militærtjenesten fortsat at indbetale bidrag til den overenskomstmæssige supplerende alders- og efterladtepensionsordning, som efterfølgende kan kræves godtgjort af forbundsforsvarsministeren, kun er blevet indført af forvaltningstekniske grunde.

13 Den svenske regering har anført, at de bidrag, der betales — direkte eller indirekte — når en arbejdstager aftjener sin værnepligt, skal betragtes som en kompensation for militærtjenesten og under ingen omstændigheder som et beskæftigelses- eller arbejdsvilkår eller som en social fordel, der gælder for arbejdstagere fra andre medlemsstater, som er i samme situation som de indenlandske statsborgere.

14 Det skal først undersøges, om regler som dem, der er fastsat i den tyske lovgivning, og som sikrer, at der fortsat indbetales alders- og efterladtepensionsbidrag, når en arbejdstager sin aftjener værnepligt, med henblik på anvendelsen af artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1612/68 er knyttet til den berørtes beskæftigelses- og arbejdsvilkår.

15 Det skal herved fastslås, at arbejdsgiverbidraget til den supplerende alders- og efterladtepensionsordning i princippet er en del af aflønningen, idet der er tale om en økonomisk fordel, som arbejdsgiveren i henhold til pensionsoverenskomsten yder arbejdstageren som følge af arbejdsforholdet. Når arbejdstageren aftjener sin værnepligt, er arbejdsaftalen imidlertid suspenderet. Det følger heraf, at arbejdsgiverens forpligtelse til at indbetale bidrag i forbindelse med arbejdsaftalen ligeledes er suspenderet.

16 Selv om arbejdsgiveren i henhold til § 14a, stk. 2, fortsat skal indbetale bidragene (arbejdsgiver- og lønmodtagerandel) under militærtjenesten med det beløb, som skulle have været indbetalt, hvis arbejdsaftalen ikke var blevet suspenderet som følge af indkaldelsen, forholder det sig ikke desto mindre sådan, at denne forpligtelse for arbejdsgiveren ikke er forbundet med arbejdsaftalen.

17 Som anført af generaladvokaten i punkt 33 i forslaget til afgørelse, adskiller nærværende sag sig således fra den ovenfor nævnte Ugliola-sag. Mens det i sidstnævnte sag blev fastslået, at § 6 i Arbeitsplatzschutzgesetz pålagde arbejdsgiveren at tage hensyn til det af militærtjenesten foranledigede fravær, idet den bl.a. krævede, at værnepligtstiden skulle medregnes i ancienniteten i virksomheden, har forpligtelsen i henhold til § 14a, stk. 2, i Arbeitsplatzschutzgesetz i det i hovedsagen omhandlede tilfælde ikke relation til beskæftigelses- og arbejdsvilkårene. Arbejdsgiverens opgave i henhold til denne bestemmelse er nemlig begrænset til et samarbejde med forbundsmyndighederne, idet han af forvaltningstekniske grunde for disse myndigheders regning skal udrede de bidrag, som det ville have påhvilet ham og arbejdstageren at betale, hvis arbejdsaftalen ikke var blevet suspenderet.

18 Det må herefter fastslås, at en fortsat indbetaling af bidrag til en supplerende alders- og efterladtepensionsordning, som den indbetaling, der er foreskrevet i den tyske lovgivning, ikke finder sted i henhold til en lov- eller aftalebestemt forpligtelse for arbejdsgiveren med hensyn til beskæftigelses- og arbejdsvilkårene, som omhandlet i artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1612/68, men udgør en fordel, som staten selv giver de indkaldte som delvis kompensation for konsekvenserne af deres værnepligt.

19 Det skal på denne baggrund undersøges, om en medlemsstat i medfør af artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 1612/68 skal give en sådan fordel til statsborgere fra andre medlemsstater, der har beskæftigelse i det pågældende land, når disse aftjener deres værnepligt i deres hjemland.

20 Domstolen har i denne forbindelse tidligere udtalt, at sociale fordele er alle de fordele, som, uanset om de er forbundet med en arbejdskontrakt, almindeligvis indrømmes indenlandske arbejdstagere på grund af deres objektive status som arbejdstagere, eller alene fordi de har bopæl på det nationale område, og hvis udvidelse til også at gælde for arbejdstagere, der er statsborgere i de andre medlemsstater, derfor forekommer egnet til at fremme disses mobilitet inden for Fællesskabet (dom af 31.5.1979, sag 207/78, Even, Sml. s. 2019, præmis 22, og af 27.5.1993, sag C-310/91, Schmid, Sml. I, s. 3011, præmis 18).

21 Som fastslået ovenfor, har en fordel som den, der i henhold til den tyske lovgivning indrømmes visse kategorier af indenlandske arbejdstagere, til formål at give de indkaldte en delvis kompensation for konsekvenserne af deres værnepligt.

22 En sådan fordel, som i alt væsentligt er knyttet til aftjeningen af værnepligten, kan således ikke anses for at blive indrømmet den indenlandske arbejdstager på grund af hans objektive status som arbejdstager, eller alene fordi han har bopæl i indlandet, og den har dermed ikke de væsentligste kendetegn ved de sociale fordele, der er omhandlet i artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 1612/68.

23 Det forelagte spørgsmål skal herefter besvares med, at artikel 7, stk. 1 og 2, i forordning nr. 1612/68 skal fortolkes således, at en arbejdstager, der er statsborger i en medlemsstat, og som arbejder på en anden medlemsstats område, ikke har krav på fortsat indbetaling af bidrag (arbejdsgiver- og lønmodtagerandel) til den supplerende alders- og efterladtepensionsordning for offentligt ansatte med det beløb, som skulle have været indbetalt, såfremt arbejdsforholdet ikke var suspenderet på grund af arbejdstagerens indkaldelse til aftjening af værnepligt, selv om en offentligt ansat statsborger i den pågældende medlemsstat har et lovfæstet krav herpå ved aftjening af værnepligt i denne stat.

Sagens omkostninger

24 De udgifter, der er afholdt af den tyske og den svenske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Arbeitsgericht Bielefeld ved kendelse af 3. november 1994, for ret:

Artikel 7, stk. 1 og 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet skal fortolkes således, at en arbejdstager, der er statsborger i en medlemsstat, og som arbejder på en anden medlemsstats område, ikke har krav på fortsat indbetaling af bidrag (arbejdsgiver- og lønmodtagerandel) til den supplerende alders- og efterladtepensionsordning for offentligt ansatte med det beløb, som skulle have været indbetalt, såfremt arbejdsforholdet ikke var suspenderet på grund af arbejdstagerens indkaldelse til aftjening af værnepligt, selv om en offentligt ansat statsborger i den pågældende medlemsstat har et lovfæstet krav herpå ved aftjening af værnepligt i denne stat.

Kakouris Hirsch Schockweiler

Kapteyn Murray

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. marts 1996.

R. Grass
Justitssekretær

C.N. Kakouris
Formand for Sjette Afdeling